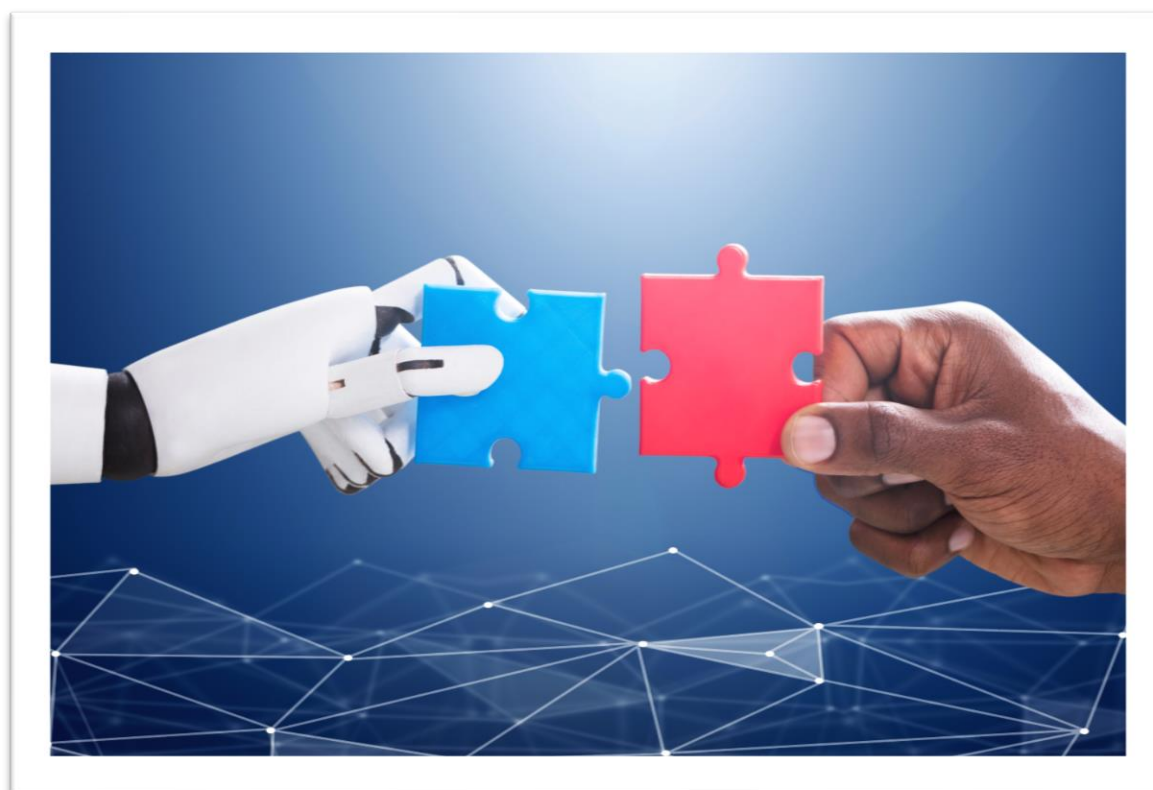

Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 1 (20)
Ansvarig E-råd Fyrbodal	Version 1.0
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodal 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner

Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodal 2020–2022

Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 2 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

Dokumentstyrning

Versionshistorik

Datum	Version	Utfärdare	Förändringsorsak
2019-10-31	0.1	Sara Herrman	Första utkast
2019-11-20	0.2	Sara Herrman	Andra utkast skickat för granskning till e-råd
2019-11-29	0.3	E-råd	Justeringar utifrån granskning
2019-12-06	0.3	Sara Herrman	Skickad för remiss till kommundirektörsnätverket, socialchefsnätverket, utbildningschefsnätverket, e-nätverken, infrastrukturnätverket, näringslivsnätverket
2020-02-03	0.4	Sara Herrman	Justerad utifrån remissunderlag.
2020-02-17	0.4	Jeanette Lämmel	Skickad för beslut i Kommundirektörsnätverket
2020-02-21	0.4	Kommundirektörsnätverket	Åter till e-råd för justering utifrån synpunkter
2020-03-19	0.5	E-råd	Justeringar utifrån synpunkter
2020-04-03	0.5	Jeanette Lämmel	Lyft för beslut i kommundirektörsnätverket
2020-04-03	0.5	Kommundirektörsnätverket	Beslut om att godkänna handlingsplanen
2020-04-03	1.0	Sara Herrman	Publicerad på Fyrbodals hemsida.

Informationsklassning

Vid fastställande av heltalsversion klassas dokumentet som offentlig handling.

Efterlevnad

Processledare för e-råd har i uppgift att publicera heltalsversion och diarieföra dokumentet.

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING	4
1.1	BAKGRUND	4
1.2	SYFTE	4
1.3	GENOMFÖRANDE	4
2	NULÄGE	5
2.1	ANALYSRAPPORT	5
2.2	HANDLINGSPLANEN I RELATION TILL ANDRA STYRDOKUMENT.....	5
3	FOKUSOMRÅDEN.....	7
3.1	DIGITAL KOMPETENS	7
3.2	DIGITAL TRYGGHET	7
3.3	DIGITAL INNOVATION	8
3.4	DIGITAL INFRASTRUKTUR	8
3.5	DIGITAL LEDNING	9
4	INSATSER.....	10
4.1	KONCEPT FÖR SAMORDNAD UPPHANDLING AV IT-LÖSNINGAR	10
4.2	DIGITALA PROCESSER INOM SOCIALTJÄNST	11
4.3	HANDBOK FÖR DIGITALISERING	12
4.4	DIGITALA MÖTEN.....	13
4.5	DIGITAL DELAKTIGHET FÖR KOMMUNINVÅNARE OCH FÖRETAG	14
5	BILAGOR.....	15
5.1	BESKRIVNING AV BESLUTSPROCESS FÖR INSATSERNAS GENOMFÖRANDE	15
5.2	BEGREPPSLISTA	18
5.3	SVENSKT RAMVERK FÖR DIGITAL SAMVERKAN.....	18

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 4 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

1 Sammanfattning

Handlingsplanen har upprättats för att kunna stödja Fyrbodals kommuner i deras digitaliseringsresa genom att samverka inom områden som kan vara en utmaning att klara som enskild kommun.

Handlingsplanen ger främst en riktning för vad vi vill arbeta mot tillsammans i Fyrbodals kommuner framöver. Den innehåller fokusområden med effektmål (vad vi bör fokusera på) och insatser (uppdrag och projekt) som anger hur vi ska nå målen. Eftersom Fyrbodals kommuner kommit olika långt i deras digitala transformation så kommer kommunerna få intresseförfrågningar om att delta i olika insatser. De väljer sedan att medverka i de insatser som är mest relevanta utifrån deras egna prioriteringar.

1.1 Bakgrund

Den pågående digitaliseringen i samhället ändrar på ett genomgripande sätt förutsättningarna för privatliv, näringsliv och offentlig sektor. Vi befinner oss nu i början av en period där behoven av att bygga ut välfärdssektorn kommer att vara större än möjligheten att finansiera eller bemanna den, om inget förändras. De utmaningar som vi nu möts av är den demografiska utvecklingen - antalet gamla och unga i den svenska befolkningen ökar snabbare framöver än antalet invånare i yrkesför ålder, och att våra medborgare har en ökad förväntning på offentlig service i form av tillgänglighet, snabbhet och kvalitet. Samtidigt som vi behöver verka för ett konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv. De möjligheter som kommer med digitaliseringen ger oss goda förutsättningar att möta utmaningarna.

Den 18 oktober 2018 tog VästKoms styrelse (Västsvenska kommunalförbundens samorganisation) ett beslut att kommunalförbunden får fortsatt finansiering för att under en tvåårsperiod driva digitaliseringsfrågor tillsammans med medlemskommunerna. Ett av kraven var att ta fram en delregional handlingsplan med digitaliseringsinitiativ framtagna utifrån kommunernas behov och som sedan ska drivas vidare över tid.

För att lyckas med de utmaningar som digitaliseringen för med sig behövs ett tydligt ledarskap som stöttar kommunernas navigering bland nationella och regionala initiativ inom digitalisering. Med bakgrund av detta beslutade Kommundirektörsnätverket på Fyrbodals kommunalförbund att etablera en arbetsgrupp som kallas Fyrbodals e-råd. E-rådet startades den 22 februari 2019 med uppdrag att upprätta och förankra en handlingsplan som ska genomföras i samverkan med Fyrbodals kommuner.

1.2 Syfte

Att öka samverkan mellan Fyrbodals kommuner inom digitaliseringsområdet genom att tillämpa det svenska ramverket för digital samverkan (Se bilaga [5.3. Svenskt ramverk för digital samverkan](#)).

1.3 Genomförande

Det övergripande ansvaret för genomförandet av handlingsplanen har E-rådet. Hur kommunerna är delaktiga anges i bilaga [5.1 Beskrivning av beslutsprocess för insatsernas genomförande](#).

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 5 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

2 Nuläge

För att förstå vad det är vi behöver åstadkomma behövs en objektiv bild av omvärlden. Vi behövde även underlag för hur behovsbilden ser ut för Fyrbodals kommuner.

2.1 Analysrapport

Analysrapporten togs fram som beslutsunderlag för e-rådet för att kunna prioritera rätt typ av insatser i genomförandet av handlingsplanen. Rapporten består av två huvuddelar – behovsanalys och omvärldsanalys. Analysrapporten ligger till grund för vilka fokusområden som valts i handlingsplanen.

ANALYSENS AVGRÄNSNING

Omvärldsanalys kan göras väldigt omfattande och e-rådet valde att avgränsa omvärldsanalysen till följande områden:

- Utmaningar med kommunernas ekonomiska läge
- Övergripande trender som är generella för kommunerna i Sverige
- Nationella och regionala aktörer med kommunal representation inom digitaliseringsområdet

För att kunna återspegla kommunernas behov valde e-rådet att avgränsa behovsanalysen till att innefatta de nätverk som är representerade i e-rådet och näringslivsutvecklarnas nätverk för att lyfta in företagsperspektivet. De nätverk som deltog från Fyrbodals kommun var följande;

- Infrastrukturnätverket
- Nätverket e-samhälle och e-hälsa (e-nätverk)
- Näringslivsutvecklarnätverket
- Socialchefsnätverket
- Utbildningschefsnätverket.

2.2 Handlingsplanen i relation till andra styrdokument

Det finns ingen tvekan om att det redan pågår aktiviteter inom digitaliseringsområdet. Just nu finns flertalet aktörer med strategier och handlingsplaner för hur de ska lyckas med sin organisations digitala transformation. Utifrån de svenska ramverken ”[13 principer för digital samverkan](#)” bör vi ha samverkan som förstahandsval och det gäller även med offentliga aktörer inom digitaliseringsområdet. Här behöver vi ständigt omvärldsbevaka och hitta nya möjligheter för samverkan samtidigt som vi (utifrån princip fem) ska undersöka vad som finns tillgängligt och återanvända de resultat som är användbart för oss. Nedan följer en sammanfattning av styrande dokument som vi behöver förhålla oss till.

UTVECKLING I EN DIGITAL TID

SKR, Sveriges kommuner och regioner, har utvecklat en strategi som ska ge kommuner och regioner förutsättningar att öka takten i verksamhetsutveckling- och effektiviseringsarbetet. Strategin syftar till att skapa en gemensam riktning och fånga nödvändiga perspektiv och viktiga förutsättningar för en effektiv och innovativ välfärd.

Vi kan förvänta oss stöd i förändringsarbetet från SKR i form av t.ex. ramavtal för digitala produkter och tjänster, framtagning av basdata, gemensam arkitektur, standards och förändring av lagar och regelverk för att kunna nyttja digitaliseringens fulla potential. SKR klargör i sin strategi att den största förändringen, som innebär verksamhetsutveckling och förändra arbetssätt, den ligger inom kommunens ansvar.

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 6 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

DIGITALISERING I MÄNNISKANS TJÄNST

Det regionala digitaliseringsrådet är en arbetsgrupp med representanter från Västra Götalandsregionen, kommunalförbunden, VästKom, Business Region Sweden, Länsstyrelsen och Högskolan i Skövde. De driver tillsammans genomförandet av den regionala digitala agendan ”Digitalisering i människans tjänst”. Strategi och handlingsplan innefattar flertalet kraftsamlingar inom områden som i allra högsta grad berör kommunernas digitaliseringsarbete.

Vi kan förvänta oss stöd inom de kraftsamlingsområden som finns i handlingsplanen och flertalet kommuner har redan fått stöd i arbetet med fiberutbyggnad och informationssäkerhet. Här behöver vi vara aktiva att ta del av de lösningar som erbjuds kommunerna och koordinera genomförande vid behov.

REGIONAL HANDLINGSPLAN FÖR DIGITALISERING I KOMMUNERNA

VästKom är det samverkansorgan som bl.a. för dialog med SKR (Sveriges kommuner och regioner), Västra Götalandsregionen, med flera kring digitalisering. De agerar även som sammanhållande aktör för länets 49 kommuner genom det kungemensamma arbetet för verksamhetsutveckling med stöd av IT. Varje år tas en handlingsplan fram för vilka områden som ska prioriteras att genomföras tillsammans i kommunerna.

Vi kan förvänta oss stöd inom de insatser som beskrivs i handlingsplanen. Kommunerna har en direkt roll i genomförandet av de olika aktiviteterna vilket innebär en viss belastning och det måste vi ta hänsyn till.

LOKALA DIGITALISERINGSSTRATEGIER

Flertalet kommuner i Fyrbodals kommun har redan egna strategier och andra styrande dokument för att lyckas med digitaliseringsarbetet. Många av dem är utformade som en generell inriktning som förvaltningarna sedan får koppla egna handlingsplaner till. Här behöver vi vara aktiva och kommunicera att samverkansmöjligheter finns så vi kan stödja kommunerna i de insatser som kan bedrivas utifrån samverkansorganisationen.

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 7 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

3 Fokusområden

Fokusområden är de områden som genom analys framkommit som högt prioriterade områden. De är strategiska inriktningar där e-rådet ska hålla samman, styra och följa upp de insatser som ska genomföras. Fokusområdena utgår utifrån regeringens nationella digitaliseringsstrategi.

3.1 Digital kompetens

Digital kompetens tillhör de grundläggande kompetenserna som alla individer i det moderna samhället måste ha för att kunna delta på lika villkor. För kommunen innebär det att om de ska lyckas med en digital transformation bör den digitala mognaden förbättras, både generell digital mognad och specifik mognad. En organisation behöver en generell digital mognad för att förstå de många sammanhang som digitalisering verkar inom, vad effekten av den är och hur nya digitala möjligheter sker. Specifik digital kompetens kan handla om t.ex. moderna projektledningskunskaper för IT-projekt. Det område som är mest omnämnt under behovsanalyserna är digital kompetens.

EFFEKT MÅL

1A: Invånare och företag i Fyrbodals kommuner har förmåga och möjlighet att bidra till och delta i det digitala samhället

1B: Kommunanställda i Fyrbodals kommuner har adekvat digital kompetens

1C: Den delregionala kompetensförsörjningen inom digitaliseringsområdet gynnar Fyrbodals kommuner och bidrar till det livslånga lärandet

3.2 Digital trygghet

För att kunna genomföra de förändringar som är nödvändiga och för att nå de mål som är uppsatta krävs att man känner sig trygg i den digitala tillvaron. Att kunna lita på att den data man lämnar ifrån sig hanteras på ett säkert sätt ur alla aspekter är grundläggande. Mot bakgrund av olika händelser (ex. läckta filer från 1177) känner många sig osäkra och även övervakade och utlämnade. Detta leder till misstro mot digitaliseringen. Källkritik och beredskap mot desinformation är mycket viktiga. Utvecklingen av AI (artificiell intelligens) går fort och är något vi måste förhålla sig till. Ett systematiskt, formaliserat och riskbaserat informationssäkerhetsarbete lägger grunden för ett samhälle där invånare känner förtroende för att använda digitala tjänster.

EFFEKT MÅL

2A: Invånare och företag känner sig trygga i användandet av de digitala tjänster och produkter som finns hos Fyrbodals kommuner

2B: Informationssäkerhetsarbete är en naturlig del av verksamheterna i Fyrbodals kommuner

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 8 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

3.3 Digital innovation

Sverige har en tradition att ligga i framkant när det gäller digitalisering. Det läget har förändrats och andra länder leder nu utvecklingen. För att kunna möta både de effektiviseringsbehov som finns i den offentliga sektorn och den konkurrens som näringslivet utsätts för, krävs att innovationsklimatet förbättras. Detta gäller både den offentliga sektorn och små företag där digitaliseringen går långsammare.

Att skapa förutsättningar för ett innovativt klimat för att kunna ta till vara på exempelvis medarbetares idéer är viktigt för digitala innovationer. För kommuner och små företag är just denna förändring av innovationsklimatet en utmaning då det inte alltid finns en tradition av tillvaratagande och utveckling av innovationer. Utveckling av testbäddar och involvering av medborgarna och näringslivet är aktiviteter som pågår i vissa kommuner där vi behöver dela med oss av resultat till varandra och kanske nyttja en testbädd i flera kommuner. Invånarnas behov ska vara vägledande oavsett organisation.

EFFEKT MÅL

3A: Invånare och företag känner en delaktighet i de digitala tjänster och produkter som utformas av kommunerna

3B: Förstärkt digital innovationsförmåga i verksamheterna och i näringslivet i Fyrbodals kommuner

3.4 Digital infrastruktur

I flera av nätverken fanns representanter som talade om en bristande digital infrastruktur. Ett problem som belystes var att anslutningen till stabilt bredband varit bristfällig. Under e-rådets behovsanalys uttrycktes det att den digitala infrastrukturen behöver ha samma prioritet och engagemang som den gemensamma översiktsplanen eller rentav ingå i det arbetet. Robust bredband är även avgörande när det gäller etablering av nya företag i kommunerna.

En annan viktig del i den digitala infrastrukturen är att vi behöver utveckla vår förmåga till att kunna utgå ifrån ett helhetsperspektiv så att vi får en mer sammanhängande digitalisering. Vi behöver fokusera på de processer och lösningar som behöver finnas på plats för att välfärden ska kunna erbjuda en sammanhållen service som utgår från invånarnas behov och livshändelser.

EFFEKT MÅL

4A: Det finns samverkande processer för digital service med utgångspunkt i invånarnas och medarbetarnas behov

4B: En digital infrastruktur som möjliggör informationsutbyte inom kommunal sektor och med annan offentlig och privat sektor

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 9 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

3.5 Digital ledning

I behovsanalysen berörde alla nätverk området digital ledning och att det finns ett behov av stöd inom området. Mycket handlar om att öka den digitala kompetensen hos förtroendevalda och i ledningsgrupper i kommunen, men även att få en större tydlighet och struktur i beslutsvägar. Den stora akilleshälen är för de flesta kommuner att lösa finansieringen av förändringen då många kommuner tyngs av underskott. Det krävs en investeringspuckel för att kunna genomföra det som behövs och det är inte alltid man kan se nyttan direkt. Den politiska och strategiska ledningen behöver vara överens om en långsiktig målbild, inte bara under en mandatperiod, för att få kontinuitet i förändringsarbetet. Det krävs också mod hos ledningen att fatta beslut som ibland är obekväma men med en god förändringsledning kommer verksamheterna kunna acceptera och se nya möjligheter med besluten.

EFFEKTMÅL

5A: Invånare och företag upplever att kommunens investeringar i digitala tjänster och produkter ger nytta

5B: Kommunledningar i Fyrbodals kommuner har goda förutsättningar att kunna prioritera och genomföra digitaliseringsinsatser

4 Insatser

Insatser är de uppdrag och projekt som kommunerna kan välja att delta i. Insatserna förväntas ge en effekt och kopplas ihop med de effektmål som finns i fokusområdena. De insatser som anges nedan har E-rådet tagit fram som förslag utifrån de behov som omnämnts i analysen. Eftersom Fyrbodals kommuner kommit olika långt i deras digitala transformation så kommer kommunerna få en intresseförfrågan om att delta i insatserna. De väljer sedan att medverka i de insatser som är mest relevanta utifrån deras egna digitala agendor.

4.1 Koncept för samordnad upphandling av IT-lösningar

Vi har under lång tid arbetat med enskilda krav och beställt IT-lösningar i olika versioner för att fylla samma behov. Detta har i många fall lett till att verksamheterna internt har en dyr och svårkörd systempark som är svårt att integrera vid utveckling av nya samverkande tjänster. För att undvika fortsatt inlåsning i verksamhetssystem, krävs tydliga gemensamma förutsättningar att förhålla sig till vid upphandling av nya systemstöd och tjänster. På så sätt undviks att pengar läggs på att lösa likartade problem på flera håll och att extra pengar läggs på att i efterhand lösa brister som kunde ha förutsetts om rätt information och förutsättningar funnits. Vi kommer systematiskt behöva göra allt fler upphandlingar tillsammans och hur den processen ska se ut och vem som är ansvarig behöver definieras i en förstudie.

EFFEKT MÅL

4B: En digital infrastruktur som möjliggör informationsutbyte inom kommunal sektor och med annan offentlig och privat sektor

FÖRVÄNTAD NYTTA

Kortsiktig nytta

- Att vi får minskade kvalitetsbrister vid samordnad upphandling
- Att vi får en ökad förståelse för vad som krävs för en lyckad samordnad upphandling

Långsiktig nytta

- Ökat antal samordnade upphandlingar som leder till minskad kostnad för upphandling
- Förstärkt digital infrastruktur
- Ökad kostnadseffektivitet vid upphandling

AKTIVITETER

- Utvärdering av framgångsfaktorer och motgångar i projektet ”TUV E-arkiv”
- Genomföra en förstudie för att identifiera förutsättningar och likartade koncept
- Framtagning av koncept för gemensam upphandlingsprocess

E-RÅDETS ROLL

- Ansöka om projektmedel
- Tillsätta utredare för förstudien
- Agera styrgrupp för förstudien
- Stödja utredaren
- Kommunicera rekommendation för implementation av koncept

KOMMUNERNAS ROLL

- Besvara inkommande förfrågningar av underlag
- Prioritera medverkan av workshoppar, enkäter, intervjuer m.m.

4.2 Digitala processer inom socialtjänst

För att skapa en digital infrastruktur som möjliggör ett effektivt informationsutbyte behöver vi kartlägga och optimera våra processer gemensamt. Processkartläggningar är ett verktyg som hjälper till att visualisera verksamheten och tydliggöra relationer och samband. Visualiseringen hjälper även till att föra in fler perspektiv för att analysera och diskutera hur verksamheten kan förbättras. Ett gediget processarbete för att optimera verksamhetsprocesser är en förutsättning för att kunna ställa om och hitta mer effektiva sätt att arbeta på. Projektet kommer att genomföras som pilotprojekt för kommunal socialtjänst för att därefter möjliggöra att resultatet kan skalas upp för att bli kommunövergripande.

EFFEKT MÅL

4A: Det finns samverkande processer för digital service med utgångspunkt i invånarnas och medarbetarnas behov

4B: En digital infrastruktur som möjliggör informationsutbyte inom kommunal sektor och med annan offentlig och privat sektor

FÖRVÄNTAD NYTTA

Kortsiktig nytta

- Att verksamheten ökar förståelsen deras eget ansvar inom verksamheten men även ansvaret mot andra verksamheter
- Att motivationen till förändring ökar när verksamheten involveras i framtagandet
- Att det blir enklare att upptäcka vilket typ av IT-stöd, RPA och potentiella integrationer som behövs för att stödja processen
- Att det vid upphandling är det enklare att identifiera krav utifrån processen
- Att det blir enklare att implementera andra kommuners processer med likartad processmetodik

Långsiktig nytta

- Minskade kostnader när resursutnyttjandet blir maximalt
- Verksamheten blir mer flexibel när man inför fortlöpande processförbättring
- Våra invånare får samma kvalitet på våra tjänster oavsett kommun

AKTIVITETER

- Utbildning verksamhetsutveckling
- Framtagning av metodhandbok
- Gemensam utveckling av processer
- Gemensam utveckling av rutiner

E-RÅDETS ROLL

- Stödja upprättandet av projektorganisation
- Agera styrgrupp för projektet
- Stödja projektledaren
- Kommunicera projektets innehåll och status till Förbundsdirektionen och kommunledning

KOMMUNERNAS ROLL

- Avsätta resurstid för deltagare till projektet
- Leda förändringen i verksamheten

4.3 Handbok för digitalisering

Digitaliseringen för med sig nya krav på kommunerna, ett styrsystem och ett chefskap som kan nyttiggöra de möjligheter den tekniska utvecklingen skapar för att styra, leda och organisera verksamheten. Det gäller att bygga kompetens och säkerställa att effekterna av digitalisering såsom effektivisering, snabbare processer och en ökad andel värdeskapande tid. Många av våra kommunala ledningsgrupper saknar idag användbara verktyg för att systematiskt hantera digitaliseringsinsatser för att öka organisationens digitala mognad. Vi vill ta fram förslag på en förvaltningsövergripande handbok för digitaliseringsinsatser som våra kommunledningar sedan kan få stöd att börja använda.

EFFEKT MÅL

3A: Invånare och företag känner en delaktighet i de digitala tjänster och produkter som utformas av kommunerna

5A: Invånare och företag upplever att kommunens investeringar i digitala tjänster och produkter ger nytta

5B: Kommunledningar i Fyrbodals kommuner har goda förutsättningar att kunna prioritera och genomföra digitaliseringsinsatser

FÖRVÄNTAD NYTTA

Kortsiktig nytta

- Ökad kompetens för vilka utmaningar digitalisering innebär
- Ökad kompetens för vilka möjligheter digitalisering ger och hur kommunen kan nå digital transformation
- Ökad kompetens för hur man kan leda förändring vid införande av digitala produkter och tjänster
- Ökad kompetens för hur kommunerna kan realisera nyttan med digitaliseringsinsatser

Långsiktig nytta

- Våra organisationer är mer förändringsbenägna
- Vi ökar kontinuerligt förändringstakten
- Ökat tvärsektorielt samarbete
- Ökad datadriven innovation

AKTIVITETER

- Framtagande av handbok
- Ev. gemensam upphandling av stödjande digitala tjänster
- Test och utvärdering av handbok
- Förankring och uppföljning av handbok

E-RÅDETS ROLL

- Ansöka om projektmedel
- Stödja upprättandet av projektorganisation
- Agera styrgrupp för projektet
- Stödja projektledaren
- Kommunicera projektets innehåll och status till Förbundsdirektionen och kommunledning

KOMMUNERNAS ROLL

- Avsätta resurstid för deltagare till projektet
- Prioritera medverkan i utbildningsinsatser
- Planera och budgetera för införande

4.4 Digitala möten

Det finns många fördelar med digitala möten. Förutom minskad miljöpåverkan genom exempelvis utsläpp från tjänsteresor kan både tid och pengar sparas. Idag nyttjas det i viss utsträckning i kommunerna men detta är något vi behöver bli bättre på. Målet med digitala möten är inte att ersätta alla fysiska möten utan det handlar snarare om att komplettera eller ersätta fysiska möten där digitala möten är ett likvärdigt eller bättre alternativ. Insatsen vänder sig både till kommuner och kommunala bolag. Projektet behöver hantera kulturen runt digitala möten likväl som hur tekniken kan nyttjas på bästa sätt.

EFFEKT MÅL

1B: Kommunanställda i Fyrbodals kommuner har adekvat digital kompetens

FÖRVÄNTAD NYTTA

Kortsiktig nytta

- Att verksamheten blir mer flexibel i att kunna delta på möten oavsett plats
- Att verksamheten upplever en ökad trygghet i hur de bäst förbereder och deltar i digitala möten
- Att det blir minskade kostnader för resor
- Att det blir minskade stressnivåer i verksamheten

Långsiktig nytta

- Fler samarbetsmöjligheter
- Lägre miljö- och klimatpåverkan
- Beslutsprocesser kortas ned
- Våra invånare kan förvänta sig kortare ledtider för kontakt och beslut

AKTIVITETER

- Analys av utgångsläget och behov av intern och extern samverkan
- Inventera tekniska förutsättningar
- Gemensam framtagning av instruktioner, policys och förvaltningsplaner
- Förankring av nytt arbetssätt
- Uppföljning av nytt arbetssätt

E-RÅDETS ROLL

- Ansöka om projektmedel
- Stödja upprättandet av projektorganisation
- Agera styrgrupp för projektet
- Stödja projektledaren
- Kommunicera projektets innehåll och status till Förbundsdirektionen och kommunledning

KOMMUNERNAS ROLL

- Avsätta resurstid för deltagare till projektet
- Leda förändringen i verksamheten
- Vidta åtgärder för att det finns tekniska förutsättningar för distansmöten

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 14 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

4.5 Digital delaktighet för kommuninvånare och företag

Vi kommer behöva öka antalet digitala tjänster och produkter för våra invånare och företag, och då behöver vi även säkerställa att de ger den samhällsservice som vi syftar till att skapa. Idag lever ett antal av våra invånare i ett digitalt utanförskap vilket innebär att de inte förstår och därför inte stödjer den digitala utveckling som genomförs. Vi behöver stödja våra invånare och företag och öka deras digitala delaktighet så att de känner sig bekväma med att använda de digitala tjänster vi erbjuder. Vi behöver göra en förstudie för att se hur vi kan möta deras behov.

EFFEKT MÅL

1A: Invånare och företag i Fyrbodals kommuner har förmåga och möjlighet att bidra till och delta i det digitala samhället

2A: Invånare och företag känner sig trygga i användandet i de digitala tjänster och produkter som finns i Fyrbodals kommuner.

FÖRVÄNTAD NYTTA

Kortsiktig nytta

- Ökad användning av kommunernas digitala tjänster
- Ökad förståelse för vad digitalisering innebär och betydelsen av att ”hänga med”
- Ökad upplevelse av att det är tryggt att använda kommunens digitala tjänster och produkter

Långsiktig nytta

- Ökad effektivitet i hantering av ärenden i kommunens verksamheter
- Ökad digitaliseringstakt hos mindre företag etablerade i Fyrbodals kommuner
- Minskat digitalt utanförskap

AKTIVITETER

- Genomföra en förstudie för att identifiera målgrupper, behov och omfattning
- Ta fram ett koncept för målgruppsinriktade insatser

E-RÅDETS ROLL

- Ansöka om projektmedel
- Tillsätta utredare för förstudien
- Agera styrgrupp för förstudien
- Stödja utredaren
- Kommunicera rekommendation för implementation av koncept

KOMMUNERNAS ROLL

- Besvara inkommande förfrågningar av underlag
- Prioritera medverkan av workshoppar, enkäter, intervjuer m.m.
- Planera och budgetera för genomförande

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 15 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

5 Bilagor

5.1 Beskrivning av beslutsprocess för insatsernas genomförande

Hur ska insatserna genomföras och vilka beslut kommer krävas på vägen? Nedan följer en beskrivning på processen och en förklaring om vad som sker i varje steg.

IDÉ

Det kan finnas flera idéer inom områden som vi bör digitalisera utöver de fem insatser som beskrivs i handlingsplanen. En idé om att samverka kan komma från t.ex. politiken via Förbundsdirektionen, tjänsteperson i E-rådet, enskild kommun via e-rådet, via ansvarig tjänsteperson för ett nätverk i Fyrbodals kommunalförbund, eller andra styrdokument via e-rådet. När idén inkommit till e-rådet gör de en bedömning om vilken prioritet idén ska ha, är det något som det behöver initieras nu eller ska vi avvakta?

Beslut: E-rådet beslutar om insatsen prioritet.

LEVERANS: UTKAST PÅ INTRESSEFÖRFRÅGAN

INITIERA

E-rådet färdigställer intresseförfrågan och planerar hur det ska kommuniceras.

Beslut: E-rådet godkänner intresseförfrågans utformning.

LEVERANS: INTRESSEFÖRFRÅGAN

Kommunledningarna mottar intresseförfrågan och när de behöver återkomma med anmälan om intresse. Hur det förankras internt ansvarar den enskilde kommunen för.

Beslut: Kommunledningen beslutar om hur de ska svara på intresseförfrågan och meddelar beslutet till e-rådet.

Utifrån antalet intresseanmälningar får e-rådet göra en bedömning på om det är relevant att starta upp ett projekt eller inte. Om intresset är mycket litet kanske en annan insats ska prioriteras. Om stort intresse finns påbörjas arbetet med att ta fram ett projektdirektiv eller uppdragsdirektiv och en nyttokalkyl. Detta görs tillsammans med de kommuner som är intresserade. Ansökan om medel görs utifrån de utlysningar och medel som finns hos olika finansörer. De intresserade kommunerna är med och utformar direktivet för att det ska passa de förutsättningar som finns i den enskilda kommunen. En styrgrupp med representanter från de deltagande kommunerna bildas.

LEVERANS: UTKAST PÅ FÖRSTUDIEDIREKTIV ELLER PROJEKTDIREKTIV MED NYTTOKALKYL

UTREDA

Om en förstudie ska genomföras så är nästa steg att ”utreda”. Nu ska det rekryteras en utredare som ska genomföra förstudien och styrgruppen som var med och tog fram direktivet kompletteras med eventuella justeringar.

Beslut: Styrgruppen beslutar att godkänna förstudiedirektivet

LEVERANS: FÖRSTUDIEDIREKTIV

Förstudien genomförs och utredaren lämnar statusrapporter till styrgruppen. När förstudien är genomförd presenteras slutsats och rekommendation för styrgruppen. Förstudien ska innehålla en nyttokalkyl som visar på vilken förväntad kvalitativ och ekonomisk nytta ett genomförande innebär. Styrgruppen kan godkänna förstudierapporten eller be om eventuell komplettering.

Beslut: Styrgruppen godkänner förstudierapporten

LEVERANS: FÖRSTUDIERAPPORT MED NYTTOKALKYL

Förstudien presenteras för E-rådet som utifrån underlaget färdigställer en intresseförfrågan om att delta i implementeringen av projektet och planerar hur det ska kommuniceras.

Beslut: E-rådet godkänner intresseförfrågans utformning.

LEVERANS: INTRESSEFÖRFRÅGAN

Kommunledningarna mottar intresseförfrågan och när de behöver återkomma med anmälan om intresse. Hur det förankras internt ansvarar den enskilde kommunen för.

Beslut: Kommunledningen beslutar om hur de ska svara på intresseförfrågan meddelar beslutet till e-rådet.

Om intresse finns påbörjas arbetet med att ta fram ett projektdirektiv tillsammans med de kommuner som är intresserade. Ansökan om medel görs utifrån de utlysningar och medel som finns hos olika finansärer. De intresserade kommunerna är med och utformar direktivet för att det ska passa de förutsättningar som finns i den enskilda kommunen. En styrgrupp med representanter från de deltagande kommunerna bildas.

LEVERANS: UTKAST PÅ PROJEKTDIREKTIV MED NYTTOKALKYL

ETABLERA

E-rådet presenterar utkastet på projektdirektivet för Fyrbodals kommunalförbunds förbundsledning.

Beslut: Förbundsledningen godkänner projektdirektivet

LEVERANS: PROJEKTDIREKTIV MED NYTTOKALKYL

Eventuella justeringar görs och projektdirektivet skickas sedan till de intresserade kommunerna. De kommunala resurser som krävs för genomförande identifieras och får tid avsatt för medverkan.

Beslut: Kommunledningarna beslutar om att delta i projektet och avsätter resurs.

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 17 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

Rekrytering av extern resurs, t.ex. projektledare, genomförs. Projektet startas och en projektplan med kommunikationsplan och nyttorealiseringsplan tas fram av projektledningen.

Beslut: Styrgruppen godkänner projektplanen

LEVERANS: PROJEKTPLAN

GENOMFÖRANDE

Projektet genomförs utifrån projektplanen. Projektet ger kontinuerliga statusuppdateringar till styrgruppen, finansierare och e-rådet.

Beslut: Styrgruppen godkänner statusrapporter

LEVERANS: STATUSRAPPORTER

AVVECKLING

Överlämningen till förvaltning påbörjas. Eventuella avtal undertecknas. Statusrapporter lämnas till styrgrupp, finansierare och e-råd. En slutrapport med effektvärdering skrivs av projektledningen.

Beslut: Styrgruppen godkänner statusrapporter och slutrapporten.

LEVERANS: STATUSRAPPORTER OCH SLUTRAPPORT

REALISERA

Ett effektbokslut tas fram av projektledningen. Här ska det tydligt framgå när de förväntade kvalitativa och ekonomiska nyttorna kommer infinna sig i organisationerna.

Beslut: Effektbokslutet godkänns av e-råd och kommundirektörer

LEVERANS: EFFEKTBOKSLUT

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 18 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommuner 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

5.2 Begreppslista

Begrepp	Definition
Effektmål	Ett långsiktigt resultat som uppstår efter planens slut och som beskriver önskad effekt eller nytta. Även kallat syfte.
Nyttokalkyl	Nyttokalkyl är det resultat som framkommer under nyttoanalysen. Den påvisar nyttoeffekter kopplade till ett handlingsalternativ liksom kostnaderna för att realisera dessa.
Nyttorealiseringsplan	Syfte med en nyttorealiseringsplan är att sammanställt redovisa när, var, hur och av vem nyttor kopplade till en specifik förändringsinsats kommer att realiserats. Nyttorealiseringsplanen redovisar de möjliggörare, förändringar och aktiviteter som behöver genomföras för att realisera planerade nyttor och hantera identifierade beroenden.
Effektbokslut	Redovisning av resultaträkning av förändringsinsatsens förväntade nyttor
Indikator	Anordning för att påvisa förekomst eller tillstånd genom mätning
Leveransmål	Ett specifikt, mätbart, accepterat, realiserbart och tidsatt mål.
Digitisering	Vi omvandlar analog information till digital med stöd av teknik.
Digitalisering	Vi förändrar vårt arbetssätt och våra verksamhetsprocesser med stöd av modern teknik.
Digital transformation	Vi gör en genomgripande verksamhetsomvandling med stöd av modern teknik.

5.3 Svenskt ramverk för digital samverkan

eSam (eSamverkansprogrammet) är ett medlemsdrivet program för samverkan mellan 23 myndigheter och SKR. De har tagit fram ett svenskt ramverk för digital samverkan som ska stödja offentliga organisationer att samverka digitalt och fungera effektivt tillsammans. Ramverket tar sin utgångspunkt i EIF (European interoperability framework) och är anpassad till svenska förhållanden och förutsättningar och rör hela organisationen, det vill säga arkitektur, juridik, säkerhet verksamhet m.m.

De 13 principer för digital samverkan som tagits fram är centralt för e-rådet och handlingsplanen för att nå den fulla potentialen av samverkan mellan kommunerna i Fyrbodals kommuner. En sammanfattning av principerna följer nedan.

PRINCIP NR 1 – SAMVERKA SOM FÖRSTAHANDSVAL

Offentlig sektor behöver stärka sin förmåga att se och agera utifrån ett helhetsperspektiv och skapa större samlad samhällsnytta. Offentliga organisationer behöver säkerställa att enskilt och i samverkan med andra, gör rätt saker och på rätt sätt. Att samverka med andra behöver ses som ett förstahandsval där samverkansmöjligheter med andra aktörer söks i ett tidigt skede i utvecklingsarbetet.

PRINCIP NR 2 – ARBETA AKTIVT MED JURIDIKEN

De juridiska förutsättningarna för digital samverkan varierar mellan olika organisationer. Utöver det gemensamma författningsstödet har enskilda offentliga organisationer specifika författningar att förhålla sig till. Juridisk samverkan mellan offentliga organisationer förutsätter kompetens i frågor om digitalisering och digital samverkan, att offentliga organisationer aktivt bidrar till att författningsstödet utvecklas på ett ändamålsenligt sätt för att stödja digitaliseringsarbete och att det juridiska perspektivet kommer in tidigt i digitaliseringsarbetet.

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 19 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

PRINCIP NR 3 – ÖPPNA UPP

Data är en gemensam resurs som ska kunna återanvändas för andra syften än vad de först var tänkta för. Offentliga organisationer samlar in och tar fram enorma mängder data. Dessa data är en gemensam resurs som offentliga organisationer ska öppna upp och tillgängliggöra för andra att använda. Användningen av öppna specifikationer eller standarder har positiva effekter på digital samverkan och rekommenderas för tillhandahållandet av offentliga tjänster. Öppenheten är avgörande för förmågan att vidareutnyttja programvarukomponenter, information eller data.

PRINCIP NR 4 – SKAPA TRANSPARENS TILL DEN INTERNA HANTERINGEN

Privatpersoner och företag ska kunna förstå offentliga organisationers processer och hantering av ärenden som de är berörda av samt hur den egna informationen hanteras och delas med andra organisationer. Det innebär att det för privatpersoner och företag måste vara tydligt vilka organisationer som gör vad, samt i vilken ordning som frågor hanteras i olika organisationer.

PRINCIP NR 5 – ÅTERANVÄND FRÅN ANDRA

Offentliga organisationer ska dra nytta av andra organisationers erfarenheter och ta tillvara befintliga lösningar och produkter. Återanvändning av IT-lösningar (t.ex. programvarukomponenter, gränssnitt för tillämpningsprogram, standarder), information och data bidrar till en förbättrad kvalitet i offentliga tjänster och kan spara både tid och pengar.

PRINCIP NR 6 – SE TILL ATT INFORMATION OCH DATA KAN ÖVERFÖRAS

Tillgång till och effektivt utbyte av information är en grundförutsättning för framgångsrik digitalisering. För att öka rörligheten av information och data behöver data enkelt kunna överföras och återanvändas mellan aktörer och tekniska system. Offentliga organisationer ska se till att deras information och datas tillgänglighet och återanvändning inte är beroende av någon speciell teknik eller produkt, t.ex. ett proprietärt format.

PRINCIP NR 7 – SÄTT ANVÄNDAREN I CENTRUM

För att offentlig sektor ska kunna möta framtidens utmaningar behövs nya sätt att tänka och en djupare förståelse för vad som skapar värde för de offentliga organisationer, privatpersoner eller företag som behöver ha tillgång till och dra nytta av dessa tjänster. Offentliga organisationer ska stödja användardriven innovation. Det innebär att användarnas olika behov och krav ska vara vägledande för vilka tjänster som utvecklas samt för hur tjänsterna utformas och utvecklas.

PRINCIP NR 8 – GÖR DIGITALA TJÄNSTER TILLGÄNGLIGA OCH INKLUDERANDE

Inkludering och tillgänglighet behöver hanteras i hela utvecklingsprocessen för offentliga tjänster. Detta gäller utformning, informationsinnehåll och tillhandahållande av tjänster. Offentliga organisationer ska följa allmänt vedertagna specifikationer för e-tillgänglighet på nationell och internationell nivå.

PRINCIP NR 9 – GÖR DET SÄKERT

I kontakten med offentliga organisationer måste privatpersoner och företag kunna lita på att verksamheten och informationsbehandlingen sker i en säker och pålitlig miljö och i enlighet med gällande bestämmelser. Detta gäller allt från forskningsresultat och fotografier till fastighetsförteckningar och storleken på en utbetalning.

	Publiceringsdatum 2020-04-03	Sida 20 (20)
Titel Handlingsplan för digitalisering i Fyrbodals kommun 2020–2022	Underrubrik Digitaliseringsinsatser i samverkan för att stödja Fyrbodals kommuner	

PRINCIP NR 10 – HITTA RÄTT BALANS FÖR DEN PERSONLIGA INTEGRITETEN

Offentliga organisationer behöver hitta rätt avvägning mellan den personliga integriteten för privatpersoner och andra aspekter (t.ex. skyddade personuppgifter, allmänhetens rätt till information och effektivitet i verksamheten) som säkerställer att privatpersoners privatliv skyddas på ett ändamålsenligt sätt och att information som tillhandahålls av privatpersoner och företag behandlas förtroligt, är äkta och fullständig.

PRINCIP NR 11 – ANVÄND ETT SPRÅK SOM ANVÄNDARNA FÖRSTÅR

Offentliga organisationer måste beakta flerspråkighet vid utformningen av tjänster. De behöver även använda ett vardat, enkelt och begripligt språk som är anpassat till användarna för att offentliga tjänster ska vara begripliga. Det handlar ytterst om demokrati: att alla ska ha tillgång till och rätt att förstå vad som står i texter som skrivs av offentliga organisationer.

PRINCIP NR 12 – GÖR ADMINISTRATIONEN ENKEL

Offentliga organisationer behöver ta tillvara digitaliseringens möjligheter och rationalisera och förenkla sina administrativa processer. Detta är nödvändigt utifrån ett externt användarperspektiv, ett internt medarbetarperspektiv samt av samhällsekonomiska skäl. Detta innebär att inrätta och tillhandahålla ändamålsenliga digitala tjänster i kontakterna med andra offentliga organisationer, privatpersoner och företag. Processer som inte är till hjälp för användarna behöver förbättras eller avlägsnas. Det ska vara enkelt för användarna att göra rätt och följa regelverket. Ha digitalt som förstahandsval i den interna hanteringen, medarbetarna ska ha tillgång till ett effektivt digitalt stöd i arbetet.

PRINCIP NR 13 – HA EN HELHETSSYN PÅ INFORMATIONSHANTERING

Data är en gemensam resurs. För att ta tillvara digitaliseringens möjligheter behövs en helhetssyn på informationshantering och en ökad proaktivitet. Det innebär att offentliga organisationer, redan från det att data skapas, behöver ha en beredskap för hur man ska hantera, bevara och tillgängliggöra data. Målet är att se till att information förblir möjlig att bedömas som autentisk, tillförlitlig, fullständig och användbar.